

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به تشریفات (پروتکل) الحاقی به کنوانسیون قرارداد حمل
و نقل بین‌المللی کالا از طریق جاده راجع به سند حمل الکترونیکی
مصوب ۱۳۹۴/۴/۲۴

درباره‌ی قانون

«لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به تشریفات (پروتکل) الحاقی به کنوانسیون قرارداد حمل و نقل بین‌المللی کالا از طریق جاده راجع به سند حمل الکترونیکی» بنا به پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۲/۸/۱ هیئت وزیران به تصویب رسید و برای طی تشریفات قانونی به مجلس شورای اسلامی ارسال شد. در مقدمه‌ی توجیهی این لایحه آمده است: نظر به الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون «قرارداد حمل و نقل بین‌المللی کالا از طریق جاده» که در سال ۱۳۳۵ شمسی در ژنو به تصویب رسید و با توجه به پروتکل الحاقی جدید به کنوانسیون یادشده که طی آن، صدور سند حمل و نقل الکترونیکی مجاز می‌گردد و این امر موجب تسهیل امور اسنادی و کنترل‌های لازم در مرزهای ورودی و خروجی کشورها و گمرکات را فراهم خواهد نمود، لذا این لایحه برای طی تشریفات قانونی تقدیم می‌شود.

مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۳۹۲/۹/۲۰ این لایحه را جهت بررسی به کمیسیون عمران مجلس به عنوان کمیسیون اصلی ارسال کرد که کمیسیون مذکور این لایحه را با اصلاحاتی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۳/۴/۳ به تصویب رساند و گزارش آن را به مجلس ارائه کرد. این مصوبه در تاریخ ۱۳۹۴/۴/۲۴ در صحن علنی مجلس مطرح شد و با اصلاحاتی به تصویب نمایندگان رسید و برای طی روند قانونی مذکور در اصل (۹۴) قانون اساسی، به موجب نامه‌ی شماره ۴۱۵/۲۹۳۶۸ مورخ ۱۳۹۴/۴/۳۱ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان با تشکیل جلسه در تاریخ ۱۳۹۴/۵/۷، این مصوبه را بررسی کرد و مفاد آن را مغایر با موازین شرع و قانون اساسی ندانست و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۹۴/۱۰۲/۲۱۳۱ مورخ ۱۳۹۴/۵/۷ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۴/۴/۲۴

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۴/۵/۷

ماده واحده- به دولت جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود به تشریفات (پروتکل) الحاقی مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۱ به کنوانسیون قرارداد حمل و نقل بین‌المللی جاده‌ای کالا راجع به سند حمل الکترونیکی به شرح پیوست ملحق گردد و اسناد الحاق را نزد امین اسناد کنوانسیون مذکور تودیع نماید. تعیین و تغییر دستگاه اجرایی طرف عضویت بر عهده دولت است.

تبصره ۱- در اجرای ماده (۱۲) تشریفات (پروتکل)، جمهوری اسلامی ایران خود را ملتزم به رعایت ترتیبات موضوع ماده (۱۱) آن در مورد ارجاع اختلاف به دیوان بین‌المللی دادگستری نمی‌داند. ارجاع اختلاف به مرجع اخیر صرفاً در صورت رضایت کلیه طرف‌های اختلاف و با رعایت قوانین و مقررات مربوط و اصل یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ممکن می‌باشد. مراتب فوق باید هنگام تودیع اسناد الحاق رسماً به امین اسناد اعلام شود.

تبصره ۲- کلیه اصلاحیه‌های آتی موضوع ماده (۱۳) تشریفات (پروتکل) باید طبق اصول هفتاد و هفتم (۷۷) و یکصد و بیست و پنجم (۱۲۵) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب گردد.

بسم الله الرحمن الرحيم

تشریفات (پروتکل) الحاقی به کنوانسیون قرارداد حمل و نقل بین‌المللی کالا از طریق جاده راجع به سند حمل

الکترونیکی

طرف‌های این تشریفات (پروتکل) که طرف کنوانسیون قرارداد حمل و نقل بین‌المللی کالا از طریق جاده مورخ ۱۹ مه ۱۹۵۶ (۱۳۳۵/۲/۲۹) در ژنو هستند، با تمایل به تکمیل کنوانسیون به منظور تسهیل انتخاب صدور سند حمل به وسیله

روش‌های معمول برای ثبت و تبادل الکترونیکی اطلاعات، به شرح زیر موافقت نموده‌اند:

ماده ۱- تعاریف

...

ماده ۱۱- اختلاف

هرگونه اختلاف بین دو یا چند طرف در مورد تفسیر یا اجرای این تشریفات (پروتکل) که طرف‌ها نتوانند از طریق مذاکره یا روش‌های دیگری حل و فصل نمایند، می‌تواند به تقاضای هر یک از طرف‌های مربوط، برای حل و فصل به دیوان بین‌المللی دادگستری ارجاع داده شود.

ماده ۱۲- قیود تحدید تعهد

۱- هر دولتی می‌تواند هنگام امضاء، تصویب یا الحاق به این تشریفات (پروتکل)، با اطلاعیه‌ای خطاب به دبیر کل سازمان ملل متحد اعلام نماید که خود را ملزم به ماده (۱۱) این تشریفات (پروتکل) نمی‌داند. سایر طرف‌ها نسبت به هر طرفی که چنین قید تحدید تعهدی را در نظر گرفته است، ملزم به ماده (۱۱) نخواهند بود.

۲- اعلامیه موضوع بند (۱) این ماده می‌تواند در هر زمانی از طریق ارسال اطلاعیه‌ای خطاب به دبیر کل سازمان ملل متحد، مورد انصراف قرار گیرد.

۳- هیچ‌گونه قید تحدید تعهد دیگری در مورد این تشریفات (پروتکل) مجاز نمی‌باشد.

ماده ۱۳- اصلاحیه‌ها

۱- این تشریفات (پروتکل) پس از لازم‌الاجراء شدن، می‌تواند به روشی که در این ماده آمده است، اصلاح گردد.

۲- هرگونه پیشنهاد اصلاح نسبت به این تشریفات (پروتکل) از جانب یک طرف این تشریفات (پروتکل)، به گروه کاری حمل و نقل جاده‌ای کمیسیون اقتصادی سازمان ملل متحد برای اروپا (یو.ان.ای.سی.ای) جهت بررسی و اتخاذ تصمیم ارائه گردد.

۳- طرف‌های این تشریفات (پروتکل) نهایت سعی خود را به منظور دست یافتن به اتفاق آراء به کار خواهند برد. هرگاه علی‌رغم این کوشش‌ها، اتفاق آراء نسبت به اصلاحیه پیشنهادی حاصل نگردد، به عنوان آخرین راه چاره، تصویب آن مستلزم اکثریت دوسوم طرف‌های حاضر و رأی‌دهنده می‌باشد. هر اصلاحیه پیشنهادی که از طریق اتفاق آراء یا اکثریت دوسوم طرف‌ها تصویب شود، توسط دبیرخانه کمیسیون اقتصادی سازمان ملل متحد برای اروپا به دبیرکل ارائه خواهد شد تا جهت پذیرش به اطلاع تمامی طرف‌های این تشریفات (پروتکل) و نیز دولت‌های امضاءکننده برسد.

۴- ظرف نه ماه از تاریخ ارسال اصلاحیه پیشنهادی توسط دبیرکل، هر طرف می‌تواند به اطلاع دبیرکل برساند که نسبت به اصلاحیه پیشنهادی اعتراض دارد.

۵- هرگاه در پایان مدت نه ماه پیش‌بینی شده در بند پیشین، اعتراضی از جانب هیچ‌یک از طرف‌های این تشریفات (پروتکل) به عمل نیامده باشد، اصلاحیه پیشنهادی پذیرفته‌شده تلقی خواهد شد. چنانچه اعتراضی مطرح شود، اصلاحیه پیشنهادی بلااثر خواهد بود.

۶- هرگاه در فاصله اعلام یک پیشنهاد اصلاحی تا پایان مدت نه ماه پیش‌بینی شده در بند (۴) این ماده، کشوری طرف متعاقد این تشریفات (پروتکل) شود، دبیر گروه کاری حمل و نقل جاده‌ای کمیسیون اقتصادی برای اروپا، در اسرع وقت ممکن دولت عضو جدید را از اصلاحیه پیشنهادی آگاه خواهد نمود. طرف اخیر می‌تواند دبیرکل را قبل از پایان مدت نه ماه مزبور آگاه نماید که نسبت به اصلاحیه پیشنهادی اعتراض دارد.

۷- دبیرکل در اسرع وقت ممکن، تمامی طرف‌ها را از اعتراض‌هایی که طبق بندهای (۴) و (۶) این ماده به عمل آمده است و نیز هر اصلاحیه‌ای که طبق بند (۵) فوق پذیرفته شده است آگاه خواهد نمود.

۸- هر اصلاحیه‌ای که پذیرفته‌شده محسوب گردیده است، شش ماه پس از تاریخ اطلاعیه پذیرش مزبور توسط دبیرکل به

طرف‌ها، لازم‌الاجراء خواهد شد.

دیدگاه مغایرت

بند (۳) ماده (۱۲) تشریفات الحاقی به کنوانسیون قرارداد حمل و نقل بین‌المللی کالا با تبصره (۲) ماده واحده منافات دارد و اطلاق آن بند، مغایر با اصل (۷۷) قانون اساسی است. توضیح آنکه بر اساس اصل (۷۷)، کلیه قراردادهای موافقتنامه‌های بین‌المللی باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد. این در حالی است که بر اساس بند (۳) ماده (۱۲)، هیچ‌گونه حق تحدید تعهدی دیگر - از جمله رسیدگی و تصویب اصلاحیه‌های این کنوانسیون در مجلس شورای اسلامی - در مورد این پروتکل مجاز نیست. در نتیجه، هرگونه اصلاحیه‌ای در پروتکل انجام شود، رسیدگی و دخالت مجلس در آن غیر مجاز دانسته شده است. بنابراین، اطلاق بند (۳) ماده (۱۲) پروتکل، مغایر با اصل (۷۷) قانون اساسی است.

دیدگاه عدم مغایرت

بند (۳) ماده (۱۲) پروتکل مغایرتی با اصل (۷۷) قانون اساسی ندارد؛ زیرا مفاد تبصره (۲) ماده واحده با ضمیمه کردن ماده (۱۳) پروتکل به آن این است که اصلاحیه‌های انجام‌شده با توجه به پیش‌بینی حق اعتراض در ماده (۱۳) پروتکل، باید به مجلس شورای اسلامی ارسال شود و در صورتی که مجلس آن اصلاحیه را تصویب نکرد، دولت جمهوری اسلامی ایران ظرف نه ماه از تاریخ ارسال اصلاحیه‌ی پیشنهادی، اعتراض خود را نسبت به آن اصلاحیه اعلام کرده و آن اصلاحیه را قبول نمی‌کند. در نتیجه، عمل مجلس و دولت در عدم قبول اصلاحیه، تحدید محسوب نمی‌شود تا با بند (۳) ماده (۱۲) منافات داشته باشد، بلکه در صورت عدم تصویب، دولت به آن اصلاحیه اعتراض کرده و اثر اعتراض بر آن مترتب خواهد شد. بر این اساس، نمی‌توان بند (۳) ماده (۱۲) پروتکل را مغایر با اصل (۷۷) قانون اساسی دانست.

نظر شورای نگهبان

این مصوبه، مغایرتی با موازین شرع و قانون اساسی ندارد.

نظر نهایی شورای نگهبان

مصوبه مجلس در خصوص لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به تشریفات (پروتکل) الحاقی به کنوانسیون قرارداد حمل و نقل بین‌المللی کالا از طریق جاده راجع به سند حمل الکترونیکی، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.